

ואכתי פרכינן: ואימא כוליה קרא רק להכי הוא דאתא, ולא לחידושו של ריש לקיש?

ומשנינן: אם כן, שרק להכי הוא דאתא נימא קרא "חטאת ה". מאי "חטאת לה" — שמעת מיניה תרתין?

והוינן בה: לרבי יהודה, דיליף מהאי קרא "לחטאת לה" דכל שרק ה' יודע מהחטא הרי הוא מתכפר בשעיר ראש חודש, ונכפר נמי שעיר ראש חודש אפילו בשאר עבירות, ולא רק על טומאת מקדש וקדשיו! ? שהרי התחדש בפסוק זה שכל חטא שאין מכיר בו אלא ה' יהא שעיר זה מכפר.

ומשנינן: תנא דבי רבי ישמעאל: הואיל וזה, שעיר ראש חודש, בא בזמן קבוע, וזה, שעיר החיצון של יום הכיפורים, בא בזמן קבוע, אמרינן: מה זה, חיצון דיום הכיפורים, אינו מכפר אלא על טומאת מקדש וקדשיו [שהרי הוקש לפנימי, ובו נאמר במפורש שמכפר על הקודש מטומאות בני ישראל]. אף זה, שעיר דראש חודש, אינו מכפר אלא על טומאת מקדש וקדשיו.

ותו ווינן בה: אשכחן שעירי ראשי חדשים שמכפרים על טומאת מקדש וקדשיו דילפינן משעיר החיצון. שעירי רגלים מנלן שמכפרים על טומאת מקדש וקדשיו? ודילמא אינם מכפרים אלא על עבירות קלות שאין בהן כרת [ועל שעיר ראש חודש לא היה קשה לנו, כיון שנאמר בו במפורש שמכפר על חטא שרק ה' יודע בו, הרי זה כולל את כל החטאים ואפילו החמורים. ואדרבה, היינו צריכים למעט שאר עבירות ולומר שאינו מדבר אלא בטומאת מקדש

וקדשיו].

וכי תימא, הא נמי כדתנא דבי רבי ישמעאל, דאיכא למילף מראש חודש או מיום הכיפורים, הואיל וזה בא בזמן קבוע וזה בא בזמן קבוע, מה זה מכפר על טומאת מקדש וקדשיו אף זה מכפר כמוהו,

איכא למיפרך:

אי מדראש חודש ילפת — מה לראש חודש, שכן תדיר, תאמר בשעירי הרגלים שאינם תדירים כמוהו.

אי מדיום הכיפורים ילפת — הרי יש לפרוך: מה ליום הכיפורים, שהשעיר החיצון מכפר בו בצירוף עיצומו של יום הכיפורים, ועיצומו של יום הכיפורים הוא חמור, שכן מרובה כפרתו, שהוא מכפר על כל העבירות שבתורה, ולפיכך הצירוף של עיצומו של יום [המכפר על כל העבירות] ביחד עם השעיר החיצון, יכול הוא לכפר על טומאת מקדש וקדשיו. תאמר בשעירי הרגלים, שאף על גב דכתיב בהו "לכפר", דילמא מכפרי רק על עבירות קלות, ולא על חייבי כריתות?

וכי תימא, כיצד פרכת מה ליום הכיפורים שכן כפרתו מרובה, והרי הא גמרינן ראש ט-ב חודש מביום הכיפורים, ולא פרכינן מידי?

תריץ: התם, דילפינן ראש חודש מיום הכיפורים, לא את עצם הכפרה למדנו מיום הכיפורים, שהרי כפרה עצמה מיכתב כתיבא בשעירי ראש חודש. ואדרבה,

בכך שעירי רגלים לשעירי ראש חודש — מה שעירי ראשי חדשים מכפרים על טומאת מקדש וקדשיו, אף שעירי הרגלים מכפרים אפילו על טומאת מקדש וקדשיו.

ותו ילפינן, אליבא דרבי יהודה — מה שעירי ראשי חודשים אינן מכפרין אלא על שאין בה ידיעה לא בתחילה ולא בסוף, אף שעירי הרגלים אינן מכפרין אלא על שאין בה ידיעה לא בתחילה ולא בסוף!

איבעיא להו: כי אמר רבי יהודה ששעירי ראשי חודשים ורגלים מכפרים על שאין בה ידיעה לא בתחילה ולא בסוף, הני מילי בחטא שאין סופו ליודע לעולם, אבל הטא שסופו ליודע [וכגון שראוהו אנשים אחרים שנשטמא ונכנס למקדש (רש"י), ויכולים לומר לו, אלא שעדיין לא אמרו לו], הרי הוא כמי שיש בו ידיעה בסוף, דמי, ושעיר הנעשה בחוץ ויום הכיפורים מכפר עליו, ולא שעיר ראש חודש. או דלמא, אפילו הטא שסופו ליודע, השתא מיהא, "חטא שאין מכיר בו אלא ה" קרינא ביה, ושעיר ראש חודש יכפר עליו?!

תא שמע: דתניא: על שאין בה ידיעה לא בתחילה ולא בסוף, וחטא שסופו ליודע — שעירי הרגלים ושעירי ראשי חדשים מכפרים, דברי רבי יהודה!

שנינו במשנה: רבי שמעון אומר שעירי הרגלים מכפרין על אוכל קודש או על נכנס למקדש בטומאה. אבל לא שעירי ראש חודש, שאין כפרתן אלא על טהור שאכל בשר קודש טמא.

אמר רבי אלעזר אמר רבי אושעיא: מאי טעמיה דרבי שמעון? — דאמר קרא "ואותה

מדכתיב בהו "חטאת לה", ודרשינן שכל חטא שאין החוטא יודע ממנו כלל אלא ה' בלבד, שעירי ראש חודש מכפרים עליו. הרי כל החטאים בכלל, בין הקלים ובין החמורים.

ומה דילפינן לשעירי ראש חודש מיום הכיפורים, גילויי מילתא בעלמא הוא, שכשם שהשעיר החיצון כשלעצמו מכפר רק על טומאת מקדש וקדשיו אף שעירי ראש חודש אינם מכפרים אלא על טומאת מקדש וקדשיו. [ומובן דליכא למיפרך מה ליום הכיפורים שכן עיצומו של יום מרובה כפרתו, שהרי לא את עצם הכפרה של שעיר ראש חודש אנו למדים מיום הכיפורים אלא, אדרבה, את צימצומה לטומאת מקדש וקדשיו בלבד]!

אבל, הכא, בשעירי הרגלים, שלא התפרש בהם על מה הם באים לכפר, איכא למימר דכולה מילתא לא גמרינן מיום הכיפורים, שאי אפשר ללמוד מיום הכיפורים שהם מכפרים אפילו על עוון חמור שיש בו כרת, וכגון טומאת מקדש וקדשיו, משום דאיכא למיפרך: מה ליום הכיפורים, שכן עיצומו של יום מרובה כפרתו!

ומסקינן: אלא, הא דאמרינן דשעירי הרגלים מכפרים על טומאת מקדש וקדשיו, מהכא ילפינן: בדאמר רבי חמא ברבי חנינא: "שעיר" בלבד, בלא תוספת וי"ו החיבור היה הכתוב יכול לומר בכל שעירי חטאות הציבור, אך כתיב ככולן "ושעיר" [בתוספת האות ו']. ובא הכתוב להקיש את כל השעירים להדדי [על ידי הלימוד של וי"ו מוסיף על ענין ראשון]. ואם כן, הכא נמי, גם כאן נדרוש שעיר—ושעיר, ואיתקוש

ומשנינן: אמר קרא "עון" — עון אחד הוא נושא, ואין נושא ב' עונות!

ותו פרכינן: ונכפר ציץ אדידיה, על העולין בטומאה, ואדראש חודש, על האוכל בשר קודש טמא, נפקא מינה — לטומאה דאירעה בין ראש חודש זה לראש חודש זה, שתועיל כפרת הציץ לאדם החוטא בטומאת בשר במשך כל החודש?

ומשנינן: אמר קרא בשעיר ראש חודש "אותה נתן לכם לשאת את עון העדה" — "אותה" הטאת ראש חודש, רק היא תהיה נושא עון העדה, ואין אחר נושא עון העדה!

רב אשי אמר: בתרווייהו איכא ה"א הידיעה יתירה, ללמדך מיעוטא:

כתיב הכא בשעיר ראש חודש "עון העדה", לומר לך — עון עדה ולא עון קדשים!

והתם בציץ, כתיב "עון הקדשים", לומר לך — עון קדשים ולא עון עדה!

וממשיכה הגמרא לדון: אשכחן לרבי שמעון שעירי ראשי חדשים דמכפרי על טהור שאכל את בשר הקודש הטמא.

שעירי רגלים, דמכפרי על טומאת מקדש וקדשיו שאין בה ידיעה לא בתחילה ולא בסוף, מנלן לרבי שמעון?

כדאמר רבי חמא ברבי חנינא, שיש היקש מאות וי"ו החיבור המיותר של שעיר—שעיר להקיש את כל השעירים

נתן לכם לשאת את עון העדה". והאי קרא בשעיר דראש חודש כתיב [בשעיר שנשרף בראש חודש ניסן, שהיה שמיני למילואים]. ויליף רבי שמעון בגזרה שוה עון—עון מציץ של אהרן הכהן: נאמר כאן, בשעיר ראש חודש "עון". ונאמר להלן בציץ "ונשא אהרן את עון הקדשים". מה להלן אין הציץ מרצה אלא על טומאת בשר [שהוקרב על המזבח כשהוא טמא, וכמו כן על דם שנטמא ונזרק על המזבח, או חלב טמא שהוקטר על המזבח] שיעלה הקרבן לרצון על אף שהקריבוהו שלא כדין בטומאת הקרבן. אף כאן, לא יכפר השעיר של ראש חודש אלא על טומאת בשר. שנטמא בשר הקודש ואכלו הטהור!

ואי פרכת: אי מה להלן אינו מרצה הציץ על האדם, אלא רק על העולין להקרב על המזבח, שיוכשרו להתקבל לרצון, אף כאן לא יכפר שעיר ראש חודש על עון האוכל בשר קודש טמא אלא על העולין, וזאת, במקרה ונשבר הציץ ואינו יכול לרצות, שאז יירצה שעיר ראש חודש על בשר וחלב שהוקטרו בטומאה?!

תריץ — "עון העדה" כתיב בשעיר ראש חודש, ללמדנו שהכפרה מתייחסת לאדם החוטא ולא לריצוי העולין על המזבח.

ופרכינן: מכדי, מיגמר גמרי הרי נלמדים שעיר ראש חודש וציץ מהדדי בגזירה שוה, ואם כן, נכפר שעיר דראש חודש אדידיה, על עון האדם האוכל בשר טמא, ואדציץ, שגם את ריצוי הציץ יעשה השעיר, נפקא מינה — להוכיח דנשבר הציץ, שאינו מכפר אז, שבאותו זמן יכפר שעיר ראש חודש על שניהם?

באים לכפר על טומאת מקדש וקדשיו, מבארת הגמרא על איזה אופן של ידיעה הם באים:

אמאי על מה, מכפרי שעירי הרגלים? —

אי על שיש בה ידיעה בתחילה ויש בה ידיעה בסוף — האי בר קרבן יחיד הוא, ואינו מתכפר בקרבן הציבור!

אי על שיש בה ידיעה בתחילה ואין בה ידיעה בסוף — האי שעיר הנעשה בפנים יום הכפורים תולה!

אי על שאין בה ידיעה בתחילה ויש בה ידיעה בסוף — האי שעיר הנעשה בחוץ ויום הכיפורים מכפר!

על ברחק, אינו מכפר אלא, לא נותר לנו לומר, אלא ששעיר הרגלים מכפר רק על שאין בה ידיעה לא בתחילה ולא בסוף!

שנינו במשנה: רבי מאיר אומר כל השעירים כפרתן שוה!⁽¹⁾

אמר רב חמא בר רבי חנינא: מאי טעמא דרבי מאיר? — אמר קרא "שעיר—ושעיר", חוקשו כל השעירים זה לזה על ידי וי"ו מוסף על ענין ראשון:

קסלקא דעתך — כל חד וחד מחבריה גמר! והיינו, שכל כפרה של אחד מהשעירים

להדדי, הבא נמי נילף שעיר—ושעיר, ואיתקוש שעירי הרגלים לשעירי ראשי חודשים, לומר — מה שעיר דראש חודש במילתא דקודש מכפרי, אף שעירי רגלים במילתא דקודש מכפרי.

וכי תימא, שמא תאמר, אם נקיש רגלים לראש חודש, נאמר כי ניכפרו שעירי רגלים רק אדראש חודש, דהיינו, על טהור האוכל בשר קודש טמא בלבד, ולא יכפרו על טמא שאכל קודש או נכנס למקדש?

הא ליכא למימר! כי הא אמרינן דאיכא מיעוטא בשעיר ראש חודש "אותה נתן לכם לשאת את עון העדה" — אותה חטאת של ראש חודש נושא עון, ואין קרבן אחר נושא עון אכילת בשר קודש טמא שכזה! ובהכרח, שכפרת הקודש של שעירי הרגלים היא על טמא שאכל בשר קודש טהור או שנכנס כשהוא טמא למקדש!

וכי תימא, ניכפרו שעירי הרגלים אדיום הכיפורים, דהיינו על מה שמכפר השעיר החיצון, על שאין בה ידיעה בתחילה ויש בה ידיעה בסוף?

ליכא למימר הכי! כי הא אמרינן מיעוטא בשעיר החיצון, "וכפר אהרן על קרנותיו אחת בשנה" — כפרה זו לא תהא אלא אחת בשנה!

ועתה, שאנו יודעים מנין ששעירי רגלים

ומכאן מוכיח הגר"ח [בכתבים למסכת כריתות] ששמו של קרבן חטאת אינו רק "חטאת" גרידא, אלא הוא נקרא גם על החטא שהוא בא לכפר עליו, וכגון חטאת חלב או חטאת דם, שאם שחט חטאת חלב לשם חטאת

1. תוס' ד"ה אמרו לו, מבאר שהפרשה לרגל מסויים נעקרת בעת שאבדו. ומוכח מכאן, שאף על פי שנעקרה הפרשתם בעת שאבדו, בכל זאת, רק אם כפרתם שוה אפשר להקריבם זה בזה.